

kansen voor west

Inhoud

1. Inleiding	3
Programmering 2024-2025.....	3
Budgetten	4
Samenwerking met programmapartners	5
Programmering per thema	5
Verantwoording inzet	5
2. Programmering Innovatie	6
2.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023	6
2.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027.....	7
2.3 Programmering 2024-2025.....	7
2.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid	9
3. Programmering Verduurzaming HIC	10
3.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023	10
3.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027.....	10
3.3 Programmering 2024-2025.....	11
3.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid	12
4. Programmering Verduurzaming gebouwde omgeving	13
4.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023	13
4.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027.....	13
4.3 Programmering 2024-2025.....	14
4.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid	15
Bijlage 1 Openstelling Verduurzaming HIC APR 24	17

1. Inleiding

Op 26 oktober 2021 stelden Gedeputeerde Staten (GS) het Programma EFRO West-Nederland 2021-2027 vast, beter bekend onder de naam Kansen voor West III. Kansen voor West is het samenwerkingsverband tussen de vier Randstedelijke provincies Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland en de vier grote steden Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht – ook wel P4G4 – dat uitvoering geeft aan het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor landsdeel West. Doel is om de regionale economie in de Randstad een innovatieve en duurzame impuls te geven. Dit gebeurt door het verstrekken van subsidies aan het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de regio.

Binnen de gedeelde kaders van het programma heeft de provincie Zuid-Holland zeggenschap over een vastgesteld deel van het budget, waarvoor het onder de prioriteiten *innovatie* en *klimaat* openstellingen kan doen. De budgetten per partner zijn vastgelegd in een samenwerkingsconvenant tussen de programmapartners (P4G4) en de Beheerautoriteit. In totaal is er voor de provincie Zuid-Holland € 41,2 mln. aan *EFRO-middelen* beschikbaar voor de periode 2021-2027. In samenspraak met de Europese Commissie en de programmapartners is afgesproken om 70% van de middelen in te zetten op de prioriteit *innovatie* en 30% op de prioriteit *klimaat*. Dit bedrag wordt aangevuld met € 9,0 mln. aan *Rijkscofinanciering*. GS hebben besloten om dit naar rato over de twee prioriteiten te verdelen.

In het samenwerkingsconvenant is tevens afgesproken dat alle beschikbare middelen uiterlijk tegen het einde van 2025 ten minste één keer moeten zijn opengesteld. Reden hiervoor is dat de gemiddelde looptijd van een project 3 tot 4 jaar bedraagt en alle middelen uiterlijk eind 2029 volledig moeten zijn uitgegeven en verantwoord.

In deze openstellingsstrategie beschrijft de provincie Zuid-Holland hoe het de beschikbare EFRO-middelen wil inzetten. De looptijd van Kansen voor West III bestrijkt twee collegeperioden. Het college GS 2019-2023 heeft na de start van het programma in 2022 en 2023 circa de helft van de middelen geprogrammeerd. Het college GS 2023-2027 geeft met deze herijking van de openstellingsstrategie nu invulling aan de programmering voor 2024 en 2025.

Programmering 2024-2025

Het Kansen voor West programma werkt met twee openstellingsmomenten per jaar. Eén moment medio april en een moment begin november. Dat betekent dat er in 2024 en 2025 in totaal vier momenten zijn waarop de resterende EFRO-middelen kunnen worden geprogrammeerd. Middels deze herijking van de openstellingsstrategie stellen GS een programmering op hoofdlijnen vast voor de open te stellen budgetten in 2024 en 2025. De openstellingen voor april 2024 zijn hierbij al volledig uitgewerkt. Aan de precieze uitwerking van de latere openstellingen wordt momenteel nog gewerkt. Indien opportuun zal de programmering begin 2025 worden geactualiseerd op basis van de meest recente inzichten en ontwikkelingen.

GS houden voor de programmering van 2024-2025 vast aan de uitgangspunten die bij vaststelling van de strategie in 2022 zijn gehanteerd. Dat wil zeggen:

i) Een inzet op drie inhoudelijke beleidsthema's

We definiëren als Zuid-Holland binnen Kansen voor West III drie beleidsthema's die goed aansluiten bij de inhoudelijke prioriteiten van het programma. De programmering van de budgetten is belegd bij de

gedeputeerde die het betreffende thema in portefeuille heeft. De drie thema's met bijbehorende portefeuillehouders zijn weergegeven in *tabel 1*. De Zuid-Hollandse openstellingen onder het thema innovatie overlappen volledig met het inspanningsplafond van de overeenkomstige prioriteit van het programma. Voor het inspanningsplafond van de prioriteit klimaat houden GS vast aan de door het vorige college gemaakte uitsplitsing naar de beleidsthema's 'verduurzaming HIC' en 'verduurzaming gebouwde omgeving,' met de daarbij horende verdeling van het resterende budget. In deze herijking wordt voor elk van de drie thema's een programmering voor de jaren 2024 en 2025 uitgewerkt.

Tabel 1: overzicht portefeuillehouders per beleidsthema

Prioriteit KVV	Beleidsthema Openstellingstrategie	Portefeuille PZH	Portefeuillehouder PZH
1. Innovatie	Innovatie	Economie en Innovatie	Meindert Stolk
2. Klimaat	Verduurzaming HIC	Transitie Haven en Industrie	Jeannette Baljeu
2. Klimaat	Verduurzaming gebouwde omgeving	Energie	Berend Potjer

ii) Integraliteit t.o.v. inzet reguliere begrotingsmiddelen

De provincie ziet de beschikbare EFRO-middelen nadrukkelijk als incidentele aanvulling op haar reguliere begrotingsmiddelen, omdat de provincie net als bij haar eigen middelen de inzet ervan kan bepalen en sturen. De EFRO-middelen op het thema worden daarom op integrale wijze geprogrammeerd met de beschikbare provinciale middelen binnen de portefeuille. Hierover wordt ook gerapporteerd naar de Staten in de Zuid-Hollandse begroting en jaarstukken.

Budgetten

Tabel 2: overzicht budgetten Kansen voor West 2021-2027 (bedragen x € 1 mln.)

Prioriteit	EFRO	RC	Totaal 2021-2027	Te programmeren GS 2023-2027	Cofinanciering PZH 2024-2025
1) Innovatie	€ 28,8	€ 6,3	€ 35,1	€ 19,8	€ 2,0
2) Klimaat	€ 12,4	€ 2,7	€ 15,1	€ 7,6	€ 3,0
Verduurzaming HIC	€ 5,6	€ 1,2	€ 6,8	€ 3,2	€ 3,0
Verduurzaming gebouwde omgeving	€ 6,8	€ 1,5	€ 8,3	€ 4,4	N/A
Totalen	€ 41,2	€ 9,0	€ 50,2	€ 27,4	€ 5,0

Tabel 2 geeft een overzicht van de Zuid-Hollandse inspanningsplafonds voor de beschikbare EFRO-middelen en Rijkscofinanciering per thema. De nog te programmeren budgetten door GS voor de jaren 2024 en 2025 staan

in de kolom [\[Te programmeren GS 2023-2027\]](#) weergegeven. De geplande inzet van aanvullende provinciale cofinanciering op het thema voor de jaren 2024 en 2025 is in de kolom [\[Cofinanciering PZH 2024-2025\]](#) opgenomen.

Samenwerking met programmapartners

Wanneer opportuun zal de provincie proberen om een gezamenlijke openstelling met één of meerdere andere programmapartners te organiseren. Zoals bestuurlijk afgesproken tussen P4G4, zoekt de provincie hierover actief de afstemming. Vooral samenwerking met de steden binnen de Zuid-Hollandse provinciegrenzen – Rotterdam en Den Haag – ligt hierbij voor de hand. Zo werkten provincie en gemeente Rotterdam in 2022 al succesvol samen door publicatie van een gezamenlijke openstelling voor circulaire projecten in het Havenindustriële Complex (HIC). En in 2023 was er de gecombineerde openstelling met Rotterdam en Den Haag voor bestaande financieringsinstrumenten, waarmee het proof-of-concept fonds UNIIQ van aanvullende financiering is voorzien.

Programmering per thema

Voor elk van de drie beleidsthema's wordt de programmering voor 2024 en 2025 uitgewerkt aan de hand van onderstaande vier punten:

1. Voortbouwen op programmering 2022-2023

Hoe er met de inzet van EFRO-middelen wordt voortgebouwd op de programmering van 2022 en 2023.

2. Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027

Hoe de inzet van EFRO-middelen binnen Kansen voor West aansluit bij het Coalitieakkoord 2023-2027 'Krachtig Zuid-Holland' en de daaruit volgende inzet van provinciale begrotingsmiddelen op het thema.

3. Programmering 2024-2025

Een overzicht en toelichting op de programmering voor 2024 en 2025. De volledige teksten voor de openstellingen van april 24 zijn in de bijlage opgenomen.

4. Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

Hoe de inzet van de EFRO-middelen past binnen het bredere provinciale investeringsbeleid op het thema.

Verantwoording inzet

De inzet van de EFRO-middelen binnen het Kansen voor West programma maken GS via de begroting en de jaarstukken inzichtelijk voor Provinciale Staten (PS). De EFRO-middelen lopen via de Beheerautoriteit en raken de provinciale begroting niet. Daarom wordt niet over de inzet gerapporteerd in financiële tabellen, maar in de begeleidende teksten van de corresponderende beleidsambities. De paragraaf EU-subsidies van de begroting biedt een overzicht van de totale inzet. Dit overzicht kunnen PS gebruiken bij de behandeling van de begroting en jaarstukken. Zo wordt voor PS inzichtelijk dat er naast de eigen begrotingsmiddelen voor bijvoorbeeld innovatie ook incidentele middelen vanuit Kansen voor West op deze beleidsambitie worden ingezet.

2. Programmering Innovatie

2.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023

In de vorige periode (2014-2020) zijn er in de provincie Zuid-Holland een groot aantal fieldlabs opgezet met middelen uit Kansen voor West II. Een fieldlab is een fysieke locatie waar bedrijven hun innovaties kunnen testen, demonstreren en doorontwikkelen. Deze inzet op fieldlabs heeft geresulteerd in een omvangrijke ‘innovatie-infrastructuur’. Bij aanvang van het huidige programma Kansen voor West III in 2022 heeft de provincie ingezet op de doorontwikkeling van deze bestaande fieldlabs. Concreet betekende dit dat we middelen in onze eerste twee openstellingen uitsluitend beschikbaar stelden voor dit doeleinde. In totaal zijn hiermee 10 Zuid-Hollandse fieldlabs financieel ondersteund.

Vervolgens heeft de provincie in 2023 ingezet op een ander onderdeel van de provinciale innovatie-infrastructuur, namelijk de campussen. Deze campussen spelen net als de fieldlabs een belangrijke rol in de verschillende innovatieve-ecosystemen en vormen vaak het hart van innovatiedistricten. Ook nemen campussen een belangrijke positie in als brandpunt voor innovatie en (nieuw) ondernemerschap. De invulling van de openstelling voor campussen werd mede gebaseerd op het Investerings- en Samenwerkingsprogramma Campussen Zuid-Holland dat in opdracht van de provincie en de EBZ in 2022 door Buck Consultants is opgesteld. Daarnaast heeft de provincie in 2023 middelen beschikbaar gesteld voor een openstelling die zich richtte op bestaande financieringsinstrumenten voor jonge innovatieve bedrijven in de ‘proof of concept’-fase. Hiermee is het fonds UNIIQ van extra kapitaal voorzien. Deze openstellingen werden mede gefinancierd door de gemeente Den Haag en de gemeente Rotterdam.

Verder werkt de provincie in nauwe samenwerking met InnovationQuarter en de Beheerautoriteit van Kansen voor West op dit moment aan een tweetal andere openstellingen. Dit betreft openstellingen voor de Innovatieprogramma’s (ZorgTech en Energie & Klimaat). Daarnaast is de provincie in gesprek met de Beheerautoriteit over een openstelling voor een voucherregeling die specifiek bedoeld is voor MKB’ers die gebruik willen maken van de diensten en faciliteiten van de Zuid-Hollandse innovatie-infrastructuur (campussen en fieldlabs). Deze openstellingen waren aanvankelijk beoogd voor publicatie in het najaar van 2023, maar de precieze uitwerking en het inregelen van de administratie afhandeling kostten meer tijd dan voorzien. Publicatie van deze openstellingen is daarom doorgeschoven naar het openstellingsmoment van april 2024.

Tabel 3: overzicht opengestelde budgetten Zuid-Holland voor Innovatie 2022-2023

Wanneer	Prioriteit KVV	Budget	Focus	Status € resterend
JUN 22	Innovatie – Actielijn 1	€ 3.200.000	Doorontwikkeling bestaande fieldlabs	Gesloten € 35.835
NOV 22	Innovatie – Actielijn 1	€ 3.200.000	Doorontwikkeling bestaande fieldlabs	Gesloten €- 723.493
APR 23	Innovatie – Actielijn 1	€ 3.000.000	Doorontwikkeling campussen	Open € 170

NOV 23*	Innovatie – Actielijn 2	€ 6.762.000	Bestaande financieringsinstrumenten POC	Open € 0
NOV 23*	Innovatie – Actielijn 2	€ 515.000	Bestaande financieringsinstrumenten Toeleiding Kapitaal	Open € 0
NOV 23**	Innovatie – Actielijn 1,3	€ 1.800.000	Innovatieprogramma Energie & Klimaat Zuid-Holland	Open APR24 € 1.800.000
NOV 23**	Innovatie – Actielijn 1,3	€ 1.200.000	Innovatieprogramma ZorgTech Zuid-Holland	Open APR24 € 1.200.000
NOV 23**	Innovatie – Actielijn 1,3	€ 3.000.000	MKB-vouchers Campussen en Fieldlabs Zuid-Holland	Open APR24 € 3.000.000

* het budget voor deze openstellingen is inclusief de bijdragen van gemeente Rotterdam en gemeente Den Haag.

** deze openstellingen waren oorspronkelijk voorzien voor oktober 2023, maar na overleg met o.a. de Beheerautoriteit is besloten om deze openstellingen te verschuiven naar april 2024.

2.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027

In het Coalitieakkoord 2023-2027 wordt aangegeven dat de provincie inzet op “de ontwikkeling van een vruchtbaar kennis- en innovatie ecosysteem bestaande uit specifieke locaties met een clustering van bedrijvigheid, onderzoek en onderwijs.” Als voorbeelden worden in het Coalitieakkoord 2023-2027 de campussen en fieldlabs benoemd als twee cruciale componenten van de kennis- en innovatie-ecosystemen. Binnen Kansen voor West III zijn dit twee belangrijke doelgroepen. Verdere inzet op openstellingen voor fieldlabs en campussen sluit daarom goed aan op het Coalitieakkoord 2023-2027.

Daarnaast zet de provincie met het Coalitieakkoord 2023-2027 in op een economie die duurzaam, innovatief en inclusief is. In de openstellingen zal hier expliciet rekening mee worden gehouden. Bijvoorbeeld door in de openstellingstekst voor fieldlabs aan te geven dat de provincie bij de doorontwikkeling op zoek is naar projecten die een bijdrage leveren aan een duurzame, innovatieve en inclusieve economie. Daarbij zullen de middelen vooral ten goede moeten komen aan de belangrijkste kennisintensieve clusters in Zuid-Holland, zoals die ook worden genoemd in het Coalitieakkoord 2023-2027, zoals de clusters glastuinbouw, duurzame energie, ruimtevaart, quantum technologie en life sciences & health.

2.3 Programmering 2024-2025

Zoals hierboven beschreven, ziet de provincie fieldlabs en campussen als een cruciaal onderdeel van onze kennis- en innovatie-ecosystemen en onze regionale innovatie-infrastructuur. Daarnaast herkennen en erkennen we ook dat de financieringsvraag vanuit de fieldlabs en de campusorganisaties hoog is. De afgelopen jaren is tevens gebleken dat fieldlabs en campussen als doelgroep goed passen binnen de kaders van het Kansen voor West III programma. Daarom zal de provincie ook deze collegeperiode middelen vrijmaken voor openstellingen specifiek gericht op fieldlabs en campussen. Naar verwachting zullen deze in 2025 worden gepubliceerd.

In het samenwerkingsconvenant hebben de programmapartners afgesproken dat alle beschikbare middelen uiterlijk eind 2025 moeten zijn opengesteld. Dit betekent dat het er in de jaren 2026 en 2027 in principe geen middelen meer binnen het programma beschikbaar zijn voor openstellingen. Afhankelijk van de start van het

volgende programma zijn nieuwe openstellingen pas weer mogelijk vanaf 2028 of 2029. Indien er in 2024 of 2025 geen middelen beschikbaar worden gesteld voor fieldlabs, betekent dit concreet geen financieringsmogelijkheden voor fieldlabs tot 2028. Gezien de grote financieringsvraag vanuit de fieldlabs en het belang van fieldlabs voor onze innovatie-ecosystemen, lijkt het daarom wenselijk om in de komende jaren hier in de programmering rekening mee te houden. Rekening houdend met de looptijd van projecten uit de eerdere openstellingsrondes, is de planning om de nieuwe openstellingen voor fieldlabs en campussen in 2025 te publiceren.

Nieuw in deze collegeperiode is een geplande openstelling voor grotere innovatieprojecten. Met deze openstelling willen we middelen vrijmaken voor innovatieprojecten die significant groter zijn dan onze MIT-subsidie, maar te klein zijn om in aanmerking te komen voor bijvoorbeeld middelen uit het Nationaal Groeifonds. Daarbij zal de focus van deze openstelling liggen op regionale innovatieprojecten met in principe uitsluitend Zuid-Hollandse organisaties. Het maximale subsidiebedrag dat we beogen bedraagt circa € 1 mln. per project. Deze openstelling staat gepland voor het najaar van 2024 en zal in de komende maanden in samenwerking met onder andere InnovationQuarter verder worden uitgewerkt.

We kiezen er bewust voor om in de programmering voor 2024 en 2025 een deel van het budget nog niet toe te wijzen aan een specifieke openstelling. Zo behouden we de flexibiliteit om in te spelen op onvoorziene kansen en/of om succesvolle openstelling van aanvullend budget te voorzien. We houden hierbij rekening met het feit dat ook dit flexibele budget uiterlijk eind 2025 moet zijn opengesteld.

Tot slot is er voor 2024-2025 nog een bedrag van € 2,0 mln. aan provinciale cofinanciering beschikbaar dat nog niet is meegenomen in deze programmering. We zullen per openstelling bekijken hoe we deze cofinanciering zo effectief mogelijk kunnen inzetten.

Tabel 4: overzicht programmering van Zuid-Hollandse budgetten voor Innovatie 2024-2025

Wanneer	Prioriteit KVW	Budget	Focus
APR 24	Innovatie – Actielijn 1,3	Zie NOV 23	Zie geplande openstellingen november 2023.
NOV 24	Innovatie – Actielijn 1	€ 5.000.000	Grootschalige regionale samenwerkingsprojecten.
APR 25	Innovatie – Actielijn 1	€ 7.000.000	Doorontwikkeling bestaande fieldlabs Zuid-Holland.
NOV 25	Innovatie – Actielijn 1	€ 3.000.000	Doorontwikkeling innovatie-campussen Zuid-Holland.
N.t.b.	Innovatie – Actielijn n.t.b.	€ 4.800.000	Flexibel budget; o.a. in te zetten voor mogelijke ophoging van innovatieprogramma's en voucherregeling.

2.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

De inzet van de EFRO-middelen sluit aan bij het bredere provinciale investeringsbeleid op innovatie. Dit wordt geborgd door ingediende projecten te toetsen aan het vigerend regionale beleid van de provincie (o.a. het Programma Zuid-Hollandse Economie en de Groeiagenda Zuid-Holland). Gezien de omvang van het beschikbare budget zal het in de regel gaan om projecten met een maximale subsidiebehoefte van rond de € 1,0 mln. Voor grootschalige(re) projecten liggen er mogelijk kansen bij andere fondsen, zoals het Nationaal Groeifonds.

Daarnaast probeert de provincie de middelen binnen Kansen voor West III zo in samenhang te programmeren met de eigen provinciale middelen. Vanzelfsprekend worden de middelen gebruikt om provinciale beleidsdoelen te realiseren, maar ook wordt er gekeken naar een slimme en logische verdeling van welke financieringsbron het best kan worden ingezet voor welke opgave en doelgroep.

De inzet van middelen binnen Kansen voor West bestemd voor vouchers en innovatieprogramma's is complementair aan het type projecten dat we met onze MIT-regeling stimuleren. Binnen Kansen voor West ligt de focus op de wisselwerking tussen het MKB en de innovatie-infrastructuur waarin we met het programma investeren. Vouchers of subsidies verstrekt via Kansen voor West moeten hoofdzakelijk worden ingezet bij fieldlabs en campussen die eerder subsidie uit het programma hebben ontvangen. Zo maken we het gebruik van de beschikbare innovatie-infrastructuur laagdrempeliger voor ondernemers. De MIT-regeling is daarentegen een generiek instrument en financiert primair haalbaarheidsprojecten van MKB-bedrijven of R&D-samenwerkingstrajecten tussen MKB-bedrijven. Hier hoeft dus geen fieldlab of campus bij te worden betrokken.

Tot slot wordt er intern afgestemd over de inzet van EFRO-middelen en de innovatiemiddelen die beschikbaar komen voor landbouw uit het GLB-NSP. Het GLB-NSP staat voor het Nationaal Strategisch Plan en geeft uitvoering aan het Europese Gemeenschappelijke Landbouwbeleid. Binnen dit programma stuurt de provincie ook actief op de inzet van de Europese middelen. Een van de onderdelen van het Zuid-Hollands deel is 'samenwerking voor innovaties.' Door de programmering van innovatiebudgetten binnen EFRO en GLB-NSP op elkaar af te stemmen zorgen we dat deze middelen complementair en zo effectief mogelijk worden ingezet.

3. Programmering Verduurzaming HIC

3.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023

Via de bijdragen vanuit REACT EU is bijgedragen aan een zestal pilot- en demonstratieprojecten, die bijdragen aan de grondstoffentransitie in de industrie in het Haven Industrieel Complex (HIC) in Rotterdam. Basis hiervoor ligt in een gezamenlijke aanpak die in de afgelopen jaren met de regionale partners – gemeente Rotterdam en InnovationQuarter in het bijzonder – is ontwikkeld. De aanpak richt zich conform de afspraken uit het Klimaatakkoord op het realiseren van een CO₂-emissiearme en circulaire industrie. Voor wat betreft de verduurzaming van de industrie legt het Klimaatakkoord de focus op vijf regio's met een hoge concentratie energie-intensieve industrie. Het HIC in Rotterdam is één van deze regio's.

Als vervolg op de inzet binnen Kansen voor West II en REACT EU is met de eerste openstelling van Kansen voor West III ingezet op het stimuleren nieuwe waardenketens en bedrijvigheid specifiek gericht op de grondstoffentransitie. Het gaat hierbij om nieuwe bedrijven, die innovatieve concepten hebben ontwikkeld voor het (her)gebruik van afval, CO₂ en biograndstoffen in productieprocessen en nu toe zijn aan het zetten van belangrijke stappen in de opschaling. In totaal zijn met deze openstelling vier projecten gesteund, waarvan bij een project de beschikking is ingetrokken omdat niet kon worden voldaan aan een opschortende voorwaarde. Van de drie overige projecten hadden er twee betrekking op het produceren van duurzame brandstoffen op basis van restproducten.

Vervolgens is begin 2023 de eerste ronde van het Just Transition Fund (JTF) opengesteld. Er was een budget beschikbaar van € 31,1 miljoen voor projecten die vallen binnen Spoor 1: *het vernieuwen en versterken regionale economie met duurzame en/of circulaire industriële ketens*; of Spoor 2: *het versnellen van de transitie met investeringen in technologie, systemen en infrastructuur tot decarbonisatie van bestaande industriële ketens*. Bij deze openstelling hebben 17 projecten een beschikking gehad en zijn er nog 6 in behandeling. Hiermee is het budget nagenoeg volledig uitgeput.

Tabel 5: overzicht opengestelde budgetten Zuid-Holland voor Verduurzaming HIC 2022-2023

Wanneer	Prioriteit KVW	Budget	Focus	Status € resterend
JUN 22	Klimaat – SD 2.4	€ 6.000.000	HIC Circulair*	Gesloten € 1.698.560

* het budget voor deze openstelling is inclusief de bijdrage van gemeente Rotterdam.

3.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027

In het Coalitieakkoord 2023-2027 van de provincie Zuid-Holland is aangegeven dat de provincie gaat werken aan een economie die een bijdrage levert aan brede welvaart voor alle Zuid-Hollanders. De provincie kiest voor een economie die duurzaam is, die uiteindelijk geen emissie uitstoot en gebaseerd is op een circulair energie- en grondstoffensysteem. De transitie van de industrie wordt gestimuleerd door in te zetten op energie-efficiency, vernieuwing van energiesysteem (waterstofhub) en vernieuwing van het grondstoffen systeem (circulair).

In het coalitieakkoord zijn belangrijke concrete doelstellingen voor Zuid-Holland op het gebied van circulariteit opgenomen die zijn gebaseerd op het grondstoffenakkoord, namelijk: in 2030 50% minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) en in 2050 een volledig circulaire economie.

3.3 Programmering 2024-2025

Bij de programmering op dit thema zoeken we de synergie met het JTF. In het voorjaar van 2024 staat de volgende openstelling van het JTF gepland. Bij deze openstelling wordt specifiek ingezet op projecten die bijdragen aan het vervangen van fossiele grondstoffen en brandstoffen binnen bestaande industriële ketens door groene elektriciteit en waterstof, rekening houdend met de beschikbare netcapaciteit.

Als vervolg op de eerste openstellingsronde van Kansen voor West III en complementair aan de nieuwe openstelling van het JTF zal in 2024 met Kansen voor West III worden ingezet op het stimuleren nieuwe waardenketens/ bedrijvigheid specifiek gericht op de grondstoffentransitie. We kiezen ervoor om deze openstelling gelijktijdig met de openstelling van het JTF in april 2024 te lanceren.

Streven bij deze openstelling is om met een gerichte bijdrage uit Kansen voor West en mogelijk ook uit eigen middelen zoveel mogelijk investeringen van anderen 'los te maken' (zowel uit publieke als private middelen) om daarmee zoveel mogelijk volume en impact te genereren.

Het budget voor deze openstelling bestaat uit het restant van de beschikbare EFRO-middelen en Rijkscofinanciering op het thema aangevuld met een bedrag van € 3,0 mln. cofinanciering vanuit de provinciale begroting. Dit provinciale budget was oorspronkelijk gereserveerd voor een voorloperproject op het gebied van circulariteit. Na wijziging van de scope van dit project is door PS besloten om deze middelen in te zetten voor hetzelfde beleidsdoel, te weten als provinciale cofinanciering van openstellingen op het thema 'verduurzaming HIC' binnen Kansen voor West III in 2024 en 2025.

De volledig uitgewerkte openstellingstekst is opgenomen in *bijlage 1* van deze strategie.

Tabel 6: overzicht programmering van Zuid-Hollandse budgetten voor Verduurzaming HIC 2024-2025

Wanneer	Prioriteit KVW	Budget	Focus
APR 24	Klimaat – SD 2.4	€ 6.200.000	Circulaire industrie, vernieuwing van het grondstoffensysteem.
NOV 24	Klimaat	N/A	
APR 25	Klimaat	N/A	
NOV 25	Klimaat	N/A	

3.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

De EFRO-middelen op het thema verduurzaming HIC worden in nauwe samenhang geprogrammeerd met de middelen uit het JTF. Gezien de omvang van het beschikbare budget zal het in de regel gaan om projecten uitgevoerd door MKB-partijen met een maximale subsidiebehoefte van rond de € 1,5 mln. Voor grootschalige(re) projecten van grote ondernemingen zijn er andere instrumenten, zoals het Europese Innovatiefonds of de maatwerkafspraken met het Rijk.

4. Programmering Verduurzaming gebouwde omgeving

4.1 Voortbouwen op programmering 2022-2023

In de programmering 2022-2023 is ingezet op een openstelling voor projecten die bijdragen aan de ontwikkeling en uitrol van lokale thermische systemen voor het verduurzamen van bestaande gebouwen en woningen. Het gaat hierbij om nieuwe slimme en efficiënte systemen die bestaande woningen en gebouwen van duurzame warmte/ koude kunnen voorzien. Deze openstelling viel onder de prioriteit klimaat, SD 2.3 (Ontwikkeling Slimme Energiesystemen, Grids en Opslag) van het programma. Er is een openstelling gedaan van 4.000.000,- met een maximale bijdrage van 30% van de subsidiabele kosten met een maximum van € 1,0 mln. per aanvraag. Deze openstelling was zeer succesvol en op de eerste dag werden 4 projecten ingediend met een subsidiebehoefte van € 3,9 mln. totaal, waarmee het beschikbare budget nagenoeg direct was uitgeput.

Sinds 1 juni 2023 is de Warmtenetten Investeringssubsidie (WIS) vanuit het Rijk beschikbaar voor ondernemers die willen starten met de aanleg van een warmtenet en bedraagt maximaal 45% van de subsidiabele kosten. In de programmering voor 2024-2025 wordt er daarom gekeken hoe er goed kan worden aangesloten op bestaande subsidies van onder andere het Rijk, zodat hier geen overlap in ontstaat. Vanuit de provincie zien wij dat hoge en midden-temperatuur opslag steeds belangrijker wordt voor een toekomstbestendig warmtesysteem.

Daarbij speelt ook de verduurzaming een belangrijke rol voor het 'warmtenet-gereed' maken van gebieden. Hierbij zien we een grote uitdaging bij maatschappelijke vastgoedeigenaren waar eigen middelen vaak beperkt zijn. Met de programmering van 2024-2025 wordt daarom ingezet op de ondersteuning van maatschappelijke vastgoedeigenaren bij de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen.

Tabel 7: overzicht opengestelde budgetten Zuid-Holland voor Verduurzaming gebouwde omgeving 2022-2023

Wanneer	Prioriteit KVW	Budget	Focus	Status € resterend
JUN 22	Klimaat – SD 2.3	€ 4.000.000	Warmtenetten	Open € 100.801

4.2 Aansluiting bij Coalitieakkoord 2023-2027

In het Coalitieakkoord 2023-2027 wordt aangegeven dat de provincie Zuid-Holland inzet op energiebesparing, zon- en windenergie, warmtebronnen in onze eigen provincie, innovatieve mogelijkheden tot opslag en flexibele inzet van energie voor 2030. Hierbij wordt aangegeven dat voor de realisatie van de energietransitie een brede mix van duurzame energiebronnen, -opslag en -dragers nodig is.

Inzet op hoge (HTO) en midden-temperatuur (MTO) warmte opslag binnen het Kansen voor West III programma sluit daarbij aan op het coalitieakkoord. Veel van de huidige MTO en HTO-projecten binnen de provincie Zuid-Holland zitten nog in de pilot fase en zijn daarmee nog innovatief van aard.

In het coalitieakkoord staat verder aangegeven dat een versnelling van bovenlokale warmtenetten vraagt om gerichte programma's voor doelgroepen zoals maatschappelijk vastgoed. Ondersteuning aan maatschappelijk vastgoedeigenaren bij de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen sluit daarbij aan op het coalitieakkoord en de huidige inzet voor maatschappelijk vastgoed, zoals het ontzorgingsprogramma klein maatschappelijk vastgoed.

4.3 Programmering 2024-2025

Binnen de programmering voor verduurzaming gebouwde omgeving voorziet de provincie twee openstellingen in november 2024. Duurzame warmtebronnen zoals geothermie zijn het meest rendabel bij een hoog aantal draaiuren en kunnen daardoor niet meebewegen met de warmtevraag. Een slim en flexibel energiesysteem met hoge en midden-temperatuur warmteopslag is van belang voor een toekomstig en robuust warmtesysteem.

Binnen de programmering van Kansen voor West III zal er een openstelling worden gedaan voor projecten die bijdragen aan ondergrondse (hoge- en midden-) temperatuur warmteopslag en die daarmee een rol spelen bij de ontwikkeling en uitrol van (slimme) thermische systemen. Deze openstelling valt daarmee onder de prioriteit klimaat, specifieke doelstelling 2.3 *Ontwikkeling Slimme Energiesystemen, Grids en Opslag*. Hiervoor reserveren we een budget van € 3,4 mln. De subsidie moet leiden tot investeringen in midden- (MTO) en hoge temperatuur (HTO) warmteopslagsystemen; slimme energiesystemen i.c.m. warmteopslag. De maximale bijdrage uit het Kansen voor West programma die we daarbij voorzien is € 900.000,- per aanvraag en maximaal 30% van de subsidiabele kosten. De definitieve uitwerking van de openstelling volgt in de zomer van 2024.

Tevens plannen we in het najaar van 2024 een openstelling voor de financiering van duurzaamheidsmaatregelen voor maatschappelijk vastgoed. Hiervoor reserveren we € 1,0 mln. budget. De openstelling zal zich specifiek richten op een uitvoeringsfonds maatschappelijk vastgoed die vervolgens de duurzaamheidsleningen kan verstrekken aan maatschappelijk vastgoedeigenaren. Deze openstelling valt daarmee onder prioriteit klimaat, SD 2.1 *bevorderen van energie-efficiëntie maatregelen en verminderen CO₂ uitstoot*. Een belangrijke voorwaarde voor deze openstelling is dat er een fonds staat die deze duurzaamheidsleningen kan gaan verstrekken. Op dit moment heeft de provincie Zuid-Holland opdracht gegeven aan een externe opdrachtnemer om te verkennen of private investerings-/duurzaamheidsfondsen, bereid zijn om projecten van maatschappelijke vastgoedeigenaren van Zuid-Holland te financieren. Mocht deze verkenning niet lukken, dan kan er als alternatief een voucherregeling opgezet met kleine subsidies voor maatschappelijke vastgoedeigenaren. Voor beide opties geldt dat met de Beheerautoriteit zal moeten worden besproken hoe we de vormgeving van deze openstelling het best passend maken binnen de kaders van het programma.

Naast energieopslag en de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed ziet de provincie een belangrijke rol voor regionale en bovenlokale warmtesystemen. Deze vallen tussen het transportnet (zoals WarmtelinQ) en de distributienetten met aansluitingen voor huishoudens (waar de WIS regeling voor is opgezet). Momenteel ontbreken er specifieke financieringsinstrumenten voor dit type warmtesysteem. Om de optie open te houden om binnen de programmering hierop in te zetten, zal er voor de openstellingen van november 2024 worden gewerkt met een vooraf vastgestelde sluitingsdatum. Indien er bij deze openstelling sprake is van onderuitputting, kan het resterend budget in 2025 middels een nieuwe openstelling worden voor regionale en bovenlokale warmtesystemen.

Tabel 8: overzicht programmering van Zuid-Hollandse budgetten voor Verduurzaming gebouwde omgeving 2024-2025

Wanneer	Prioriteit KVW	Budget	Focus
APR 24	Klimaat	N/A	
NOV 24	Klimaat – SD 2.3	€ 3.400.000	Hoge en Midden-temperatuur warmteopslag en slimme energiesystemen i.c.m. opslag.
NOV 24	Klimaat – SD 2.1	€ 1.000.000	Financiering verduurzamingsmaatregelen maatschappelijk vastgoed.
APR 25	Klimaat	N/A	
NOV 25	Klimaat	N/A	

4.4 Inzet EFRO-middelen i.r.t. het bredere provinciale investeringsbeleid

De inzet van de EFRO-middelen sluit aan bij de provinciale inzet op het stimuleren van pilots voor warmteopslag en het ontzorgingsprogramma klein maatschappelijk vastgoed, waarmee kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren ondersteuning kunnen aanvragen voor de verduurzaming van hun vastgoed.

De opslag van warmte met temperaturen hoger dan 30°C valt buiten de bestaande kaders van de Waterwet. Op 23 maart 2021 heeft de provincie besloten om enkele ‘pilot-projecten’ te benoemen betreffende midden- en hogere temperatuursystemen. Bij deze projecten wordt uitgebreide monitoring van temperaturen, energiebalans, concentraties en microbiologische activiteit uitgevoerd. Het huidige pilot-systeem brengt vaak hogere risico’s voor ondernemers met zich mee. Een openstelling vanuit Kansen voor West III voor deze projecten kan helpen om goedlopende pilotprojecten verder van de grond te krijgen door de kosten voor initiatiefnemers te drukken en de monitoring gezamenlijk op te pakken.

Voor de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen zijn verschillende subsidies waar een maatschappelijk vastgoedeigenaar (mava-eigenaar) gebruik van kan maken. Deze verschillen wel sterk per gemeente, regio of provincie. De belangrijkste uitvoeringssubsidie voor mava-eigenaren is DUMAVA. Deze kan tot 30% van de geplande kosten dekken. Tot nu toe wordt deze subsidie telkens binnen één dag overvraagd, waardoor veel eigenaren er geen gebruik van kunnen maken. Een goede aanvulling op de DUMAVA en andere (rijks)subsidies zou een goedkope duurzaamheidslening zijn. Voor maatschappelijke vastgoedeigenaren in Zuid-Holland bestaat deze mogelijkheid op dit moment nog niet. Andere provincies, zoals Drenthe en Gelderland bieden deze mogelijkheid wel.

Vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken komen er vanaf 2025 rijks gelden beschikbaar om bestaande en nieuwe fondsen te voorzien van middelen ten behoeve van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. De geplande openstelling vanuit Kansen voor West loopt daarmee voor op de mogelijke rijks gelden en kan

ervoor zorgen dat een fonds voor maatschappelijk vastgoed al eerder kan starten met het verstrekken van duurzame leningen voor mava-eigenaren.

Bijlage 1 | Openstelling Verduurzaming HIC APR 24

Binnen het Kansen voor West III programma (Prioriteit 2: een groener, koolstofarm Europa, SD 2.4: bevorderen van de transitie naar een circulaire economie) wordt een call opengesteld van € 6.200.000 voor projecten die bijdragen aan een circulaire industrie in het Haven Industrieel Complex (HIC) in Rotterdam. Het gaat hierbij niet alleen om het HIC als zodanig, maar ook om de omliggende gebieden, die via haven en industrie gerelateerde ketens verbonden zijn met het HIC.

De call richt zich specifiek op de verwerking van afvalstromen en overige niet fossiele grondstoffen, zoals bijvoorbeeld plastics, bouwmaterialen, staal, CCU (carbon capture and utilization) zeewier en GFT tot nuttige grondstoffen voor toepassingen in productieprocessen (de zogenaamde 'waste to value' projecten). 'Waste to fuel' projecten komen niet in aanmerking voor subsidie. De betreffende projecten vernieuwen de bestaande waardeketens of vormen de bouwsteen van nieuwe (passende) waardeketens in het HIC. De fysieke landing in het HIC en/of omgeving is veiliggesteld of de inpassing in lokale waardeketens wordt gefaciliteerd.

De maximale bijdrage uit het Kansen voor West III programma is € 1.500.000 per aanvraag en maximaal 40% van de subsidiabele kosten. Subsidie kan worden aangevraagd voor de uitvoering van demonstratie- of pilotprojecten en voor de voorbereiding hiervan. Aanvragen worden beleidsmatig getoetst aan het vigerend beleid (het Klimaatakkoord) en de openstellingstekst.

SD 2.4 bestaat uit twee actielijnen: actielijn 1 (ontwikkelen en opschalen van reeds in pilot en testopstellingen bewezen circulaire toepassingen) en actielijn 2 (investeren in materiaal of productieproces aanpassingen, die leiden tot een hogere mate van recycling, inclusief de herwinning van kostbare grondstoffen). Specifiek voor projecten onder actielijn 2 geldt dat de maatregel tot doel heeft om ten minste 50% van het behandelde, gescheiden ingezamelde ongevaarlijke afval (qua gewicht) te verwerken tot secundaire grondstoffen.